Ч. 117 (13.356). Львів, середа 10. травня 1933. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00 зол.
Чвертьрічно	15·00 „
Піврічно	30·00 „
Річно	60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

„Радіє небо і земля..."

Раділо вчора небо і земля, коли сто тисяч українського люду залягло величезний майдан та проплило потім вулицями старовинного города князя Льва, щоби заманіфестувати свою вірність рідній нації і рідній церкві. Всміхалося до многотисячних мас весняне сонце і мягко вгиналася під їхніми стопами вірна рідна земля. Радісні сльози бреніли у словах проповідника, що покликувався на прихильність неба і землі до українського народу — і сто тисяч слухачів, яким передавали ту проповідь два величезні меґафони, — відчуло зворушення та мимохіть глянуло вгору, а небо всміхалося, наче хотіло затерти у їхніх душах спогад, що прецінь стільки разів в історії українського народу небо було захмарене і плакала кривавими слізми земля...

І винесли люди зі собою з того свята до дальшої сірої турботної праці будня ясний промінчик сонячного усміху та ще дужчу любов рідної землі. А тужимо всі ми до такого підбадьорення так жагуче, що не пішли надармо всі труди, всі прикроці й кошти, витрачені на недільну маніфестацію. Колиб навіть ніщо більше не залишилось із того свята, як лише радісний спогад, джерело посиленої енерґії, то й того досить, щоби признати вислід свята величезним моральним дорібком.

Але цей дорібок величезний з ріжних причин. Свято Українська Молодь Христові було безумовно суто-релігійною маніфестацією і вчора вже цілком наглядно показалася давно відома правда, що крайньою нісенітницею було причеплювання до того свята політичної, та ще й якоїсь „угодовецької" латки. А проте те свято стало не лише засобом скріплення релігійних чеснот, але й переглядом етично вартісних активних національних сил. Про українську молодь стільки людей із найріжнороднійших таборів забирає голос та висловлює інколи такі дивоглядні погляди, що наочна перевірка українського молодечого активу стала просто необхідною. Таку нагоду ми дістали у вчорашній маніфестації. Це була тим краща нагода, що всі сили спряглись однодушно на те, щоби молодь відстрашити від участи у тій маніфестації і щоби звести на нівець характер того свята, як чисельної та моральної рахівниці української молоді. Однак стара — ніби банальна — фраза, що нема такого зла, щоб на добро не вийшло, найшла і тут своє застосування. Саме на тлі запаморочечої аґітації проти участи у недільній маніфестації з боку частини студентської молоді; саме на тлі труднощів, які робили і залізничі управи, і адміністраційні чинники, і львівський маґістрат, — саме у звязку з наспіх веденою організаційною акцією і у звязку з нашою галицькою нуждою, що скрізь нас бє, — поява на вулицях Львова кількадесяти тисяч української молоді стала тріюмфом української національної думки. Після того свята зовсім інакше будуть виглядати вже теоретичні дискусії про „володіння над душами" і про стійкість отих душ. До нас промовила вчора сама молодь — і той її голос має більше переконуючої сили, ніж найштудерніша арґументація „специялістів від молоді".

Побачили вчора українську молодь ми і — побачили її наші сусіди. „Нам всеодно не вдасться вас сховати, — тому треба би нам якось привикати до вас" — такі розумні слова, хоч закрашені саркастичною ноткою, сказав авторові цих рядків випадково зустрічний один поважний польський громадянин, який напередодні свята У. М. Х. дивувався (чи щиро — цього не беремося розчовпувати!) вимогам дирекцій залізниць, ставленим до Ділового Комітету свята. Не знаємо, чи недільна маніфестація причиниться до того, щоби дехто до факту нашого істнування швидше „привик". Але вона повинна безумовно переконати всіх, кого слід, що справді сховати нас не вдасться...

Може чимало було в неділю тих, які не мали причини радіти на вид української могучої маніфестації. Але небо раділо і земля раділа — і ця радість для нас єдино міродайна.

Торгівля комуністів з капіталістами.

15-літній ювилей монополю зовнішнього торгу.

Дійсність буває інколи дотепніша, ніж письменники. Заборона довозу совітських товарів до Англії припала мало не на самий ювилей монополю зовнішнього торгу СРСР. У світовій історії незначні події грають часом дуже визначну ролю. Так і увязнення англійських інжинірів може стати тою останньою краплиною, яка, як кажуть німці, висаджує дно бочки. Заборона довозу совітських товарів до Англії, незалежно від того, чи втримається чи ні, поставила на денний порядок деякі засадничі питання про самі торговельні зносини з Радянщиною.

Припинення совітського довозу до Англії вдарило болюче по більшовицьких фінансах, що найбільше потрібують чужої валюти, не маючи досить золота. Якби деякі великі держави пішли за прикладом Англії, то це спричинило би остаточну фінансову катастрофу СРСР. Ця можливість незначна, але і не зовсім виключена.

Небезпеку англійського прикладу більшовики розуміють дуже добре і тому намагаються розпучливо відновити торговельні зносини з Англією. Цьому не перечить ні трохи той факт, що засуджених англійських інжинірів не пускають на вільну стопу. Це поважний засіб шантажувати англійський уряд; в грі більшовиків це карта, яку вони не хочуть пустити з рук, не маючи певности, що дістануть за неї відновлення торговельних зносин. Тимчасом інші починають уже займати їх місце на англійськім ринку. Зрештою найбільшу вагу кладуть більшовики не на свої вироби, а на свої замовлення.

За відновну взаємин Англії з СРСР Літвінов обіцяє в „Ізвестіях" світу золоті гори, вихваляє добрі прикмети монополізованого зовнішнього торгу, який дає більшовикам змогу або поширити безмежно замовлення для інших держав, або скоротити їх до крайньої міри. Пан Літвінов пропонує закупити всі резерви металів, накопичені тепер у цілім світі..., але не говорить ні слова про те, чим московський уряд буде платити за постачені йому товари.

Англійсько-совітський конфлікт надав святкуванню ювилею монопольного торгу особливо демонстраційний і зачіпний характер. К. Радек пише в статті „Економічна інтервенція" між іншим таке: „Частина англійських імперіялістів хотіла скористати з уповажнень, які дістав уряд на те, щоб увільнитися в тім чи іншим пункті від совітської конкуренції та усунути частини совітського експорту, небезпечні для Канади... Твердолоба кліка, вдаряючи постійно по англійсько-радянськім торзі, хоче зірвання англійсько-совітських відносин..."

Дальші висновки робить Ю. Гольдштайн в статті „15 літ монополю зовнішнього торгу", (Ізв. 22. 4. 1933): „Монополь зовнішнього торгу е зброєю і формою клясової боротьби соціялістичної системи проти капіталістичної. В боротьбі двох систем країна, що будує соціялізм у капіталістичнім оточенні, не може мати торговельних взаємин в іншій формі, як монополь зовнішнього торгу... На всі замахи ворогів країни совітів на монополь зовнішнього торгу ми відповідаємо словами провідника нашої партії т. Сталіна: Поки є совітська влада, монополь зовнішнього торгу буде жити незважаючи ні нащо".

Треба справді признати, що монополь зовнішнього торгу це один із головних засобів безмірного визиску власного населення, що одночасно гратиме ролю в міжнародніх відносинах. Та зі зростом розвитку світової кризи все більше виявляється, що неможливо получити форми модерного поступового капіталізму з більшовицьким державним капіталізмом.

Непримирні противенства між продуктами вільної праці в Канаді та невільницької в СРСР виявилися особливо різко на англійськім ринку. Сталін має цілковиту слушність, коли твердить, що „поки є совітська влада, доти буде й її монополь зовнішнього торгу". Тим гірше для самих більшовиків.

Коли брак довіря до постійности міжнародніх торговельних відносин є одною з головних причин світової кризи, то треба ствердити, що найменше довіря мають у світі саме до більшовиків. В цім відношенні й монополь зовнішнього торгу Совітів є одною з поважних причин світової кризи.

Коли більшовики загрожують, що зменшення совітських замовлень загострить безробіття та кризу не лише в Англії, а і в інших державах, то можна їм вірити хіба так, що вичерпання фінансових засобів СРСР примушує їх у всякім разі майже цілком відмовитися від закордонних машин та інших потрібних їм виробів. В цім відношенні вони не зможуть робити ріжниці між Анґлією та іншими державами.

Навіть Франція, приязню якої більшовики так хваляться, не виявляє найменшої охоти скріпити більшовиків позичкою чи більшим закупном совітських продуктів. І більшовицька преса при нагоді призначення французьких військових аташе до СРСР додає мелянхолійно, що торговельні представники булиб потрібніші.

Тепер бачимо, що на господарськім полі СРСР більш ізольований, ніж на політичнім полі. Коли представники московського уряду беруть ще участь у безплідних нарадах конференції розброєння, то до Вашингтону їх вже не запросили, як і не запрошують і на світову економічну конференцію. „Без нас, значить проти нас" твердять більшовики. Коли воно так, тим гірше для них.

М. Данько.

Гельоти нашого часу.

За визволення українських килимарів.

Захоплюємося нашим народнім килимарством. Насолоджуємося тонким підбором барв і ліній, що їх народня фантазія від віків уплітає в свої килими. Поквапно збираємо по музеях стародавні зразки усього роду народньої творчости й часами тільки сумуємо, що народній геній все слабше відбивається на сучасних виробах.

Часами фантазія переносить нас в умовини, в яких народ свою творчість виявляє й уявляємо: селянин, звільнившись від чергових праць в господарстві, сідає за варстат, щоби спочити, виляти у фарбах і лініях свою тугу за красою та знайти заспокоєння для творчого гону.

Так малює фантазія, бо дійсности, здається ніхто з нас не досліджував.

Підраховано, що в Косові й околицях працює кілька тисяч килимкарських варстатів. Варстати ті давно перестали бути власністю килимарів. Належать вони цілій масі посередників, які їх випозичають килимарям, дають їм вовну і нитки, а ті за безпримірно низьку заплату ткуть килими, які посередник збуває з тисячпроцентовим зарібком. Отже щезло з лиця нашого народнє самостійне ремесло, а на місце його по-

стало хижацьке виробництво, з якого наш творець нічого не має. Душу й фізичні сили віддає на жир галапасів, що ні з народом ні з його мистецтвом нічого спільного не мають.

Наші творці народнього мистецтва попали в буквальне рабство, позбавлені до того всякої організації. Не користають вони навіть з добродійства соціяльних обезпечень та охорони інспекції праці. Під цим оглядом безперечно краща доля килимаря, що працює як робітник у фабриці, як „Гуцульське Мистецтво“ чи „Гуцульщина“.

Варто задуматися, чи не можна тим гельотам нашого часу вирватися з безпросвітности, в яку вони з року на рік все глибше поринають. Стає питання, як заступити нинішнього безжалісного посередника.

Найідеальнішим виходом для наших килимарів було би, колиб вони зорганізувалися в кооперативу, що а) фінансувалиб їх виробництво і б) найшла збут для вироблених членами килимів. Не треба говорити, що килимарі не всилі зложити зразу потрібного капіталу. Сплата уділів малаб бути розложена на довгоречинцеві рати, а оборот кооперативи мав би опертися на довгоречинцевім і дешевім кредиті. Чи суспільність моглаб такий кредит доставити, не беруся на це відповідати. Але й іншим шляхом можна причинитися до визволення наших килимарів. Щоби хоч приватний, але культурний капітал що не гониться за усякими зисками, а обмежується до зисків хоч і дуже добрих, але не хижацьких, хотів знайти своє застосовання в косівськім килимарстві. Можна утворити якусь самостійну господарську одиницю, а ще краще можна приступити до співпраці з солідними килимарськими установами Косова.

Так чи інакше, а треба щось робити. В якій формі не підійшов би культурний капітал до наших гельотів, можна мати певність, що прислужиться він до поборювання отсього рабства 20-го століття.

М. Корчинський.

Нова перемога Гітлера.

У висліді переговорів між управою націонал-соціялістичної партії та провідником найбільшого німецького союзу б. військових „Кіфгайзербунду“, генералом артилерії Ф. Горном, союз підпорядкувався головному проводові Гітлера. Дальші переговори мають на меті реорганізацію Кіфгайзербунду та признання її рівноправною національною організацією.

—o—

Голодівка Ґандія.

ПУНА, 8. 5. ПАТ. Ґанді розпочав сьогодні голодівку. Ані синові його, ані лікарям не вдалося відвести його від того наміру. Є правдоподібне, що англійська влада випустить його сьогодні з вязниці, не хотячи брати на себе відповідальности за його смерть.

Проф. Мосціцький знову президентом Польщі.

В соймовому будинку у Варшаві зібрався в понеділок, 8. ц. м. національний збір для вибору президента Польщі. Збір відкрив в 11. год. його голова і соймовий маршал д-р Світальський і покликав на секретарів 4 послів і 4 сенаторів. Голова клюбу ББ зголосив кандидатуру дотеперішнього президента Ігната Мосціцького. Тому, що більше кандидатур не зголошено, розпочалося поіменне голосування. Віддано 343 голосів, з того 332 важних, наслідком чого оголошено вибір президента Ігната Мосціцького.

На 555 членів національного збору 212 не взяло зовсім участи у виборі. Не голосували члени клюбів Центроліву, Клюбу Народового (ендеки) й Український Клюб. З національних меншин голосували: Жидівський Клюб (6 послів), 6 членів хлопської рільничої партії і кількох німців.

Брінінґ головою центрової партії.

На зїзді членів центрової партії в Берліні принято резолюцію, якою висловлено готовість до співпраці з іншими орґанізаціями національного фронту, ставлячи собі завданням боротьбу за честь, волю та рівноправність Німеччини з іншими народами. Внесення на зміну назви партії відкинено більшістю голосів.

Головою центрової партії вибрали б. канцлера Брінінґа (вістка про його арештування показалася неправдиною). Цей вибір тим більше знаменний, що в останіх місяцях зазначилася розбіжністю думок між Брінінґом та офіційними провідниками партії. Брінінґ одержав крім того уповноважнення до зреорґанізування партії. Члени центрової фракції Райхстаґу і пруського сойму заявили готовість віддати йому свої мандати в розпорядження.

—o—

За зреволюціонізування духа народу.

БЕРЛІН, 8. V. ПАТ. На вчорашній здвиг національ-соціялістичних штурмових відділів у Кельонії прибуло коло 45.000 учасників. Походові відділів приглядалося поверх 100.000 видців. Дефіляду відділів приняв канцлер Гітлер, який виголосив до зібраних промову. Ствердивши, що зорґанізованих брунатних сорочок є 600 тисяч, канцлер заявив м. ін., що завданням руху, який він створив, є усунути режім з 1918 р., якому Гітлер приписує багато нещасть, особливо безборонність Німеччини. Зясовуючи дальше завдання націонал-соціялістичного руху, канцлер заявив, що як армія представляє збройну силу народу, так націонал-соціялістичний рух повинен виявляти волю німецького народу. Нашим завданям є духове зреволюціонізування народу. Не хочемо війни, ані проливу крови, одначе домагаємося прав до життя і волі. Німецького народу не можна трактувати як паріясів.

—o—

Хотілиб Ольбрахта всадити до вязниці

за „Миколу Шугая“.

„Четніцки Обзор“ (Жандармський Огляд) виступив проти письменника Івана Ольбрахта за його повість „Ніколя Шугай люпежнік“ („Микола Шугай опришок“ (про яку була рецензія у фейлетонах „Діла“ ч. 104, 105. і 106, з 27., 28. і 29. квітня ц. р.).

Автор статті обурюється на Ольбрахта, що неправдиво зобразив подію та називає повість „поганою літературною неправдою“. Попрікає письменникові, що жандармів змалював там як пяниць і що з їх намови селяни вбили Шугая. Жандарми — мовляв — мусять боронитися перед очорнюванням. Проти Ольбрахта — як довідується автор статті — внесуть кілька зажалень жандарми. Домагатимуться, щоби книжку стягнули з книгарських полиць. Небаром вийде опис вчинків Шугая та його ватаги, оснований на записках автора статті та звідомленнях жандармів. Редакція згаданого часопису просить, щоби жандарми, які були в округах, де виступав Шугай, присилали записки та фотоґрафії, що торкаються діяльности ватаги. Редакція їх доручить авторові статті.

„Право Ліду“ (ч. 106. з 6. травня) глузує собі, що то буде уліпшене видання „Шугая“, а Ольбрахт мусітиме позабивати вікна у своїй вілі в Празі та податися в гори, де займатиметься опришківським ремеслом, бо інакше жандарми спіймають його. А поважно зазначує: „Колиб усі стани, яким якнебудь чеська література заподіяла кривду, захотіли зворушуватися, то скоро панкрацька тюрма перемінилася би в кольонію письменників живих, мертвих і тих, які щойно беруть перо в руку“.

Ширіть наш часопис!

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 10. ТРАВНЯ 1933.

МИРОН ЗАРИЦЬКИЙ.

Чиста і прикладна математика в ході століть.*)

Двояко розуміють люди суть духової культури, шукають двох ріжних цінностей у витворах людського розуму й мистецької уяви. Одні очікують від мистців і учених заспокоєння своїх практичних потреб, міряють здобутки культури їх застосуваннями в житті одиниці й громадянства і недоцінюють її ідеальних, іммаментних елементів, які на їх думку можуть цікавити тільки вибраних аристократів духа й нічим не причиняються до щастя широких кол громадянства. Інші знову шукають в науці й мистецтві виключно інтлектуального й емоціонального вдоволення і з погордою дивляться на сірих практиків, що свої й чужі культурні осягнення міряють можливістю їх прикладення в боротьбі за істнування і в суспільних орґанізаціях громадянства.

І вроджені і придбані в житті серед відповідного інтелектуального середовища психічні диспозиції ведуть до одного з тих двох межових типів, що є представниками культури.

Одначе є й такі щасливі одиниці, що їх вабить одночасно життя і контемпляція. Це люди, що бачать у всіх плодах духа ідеальні духові цінності, що їх захоплюють і поривають, але з другого боку стараються видобути з них максімум практичної користи й застосувати їх до видосконалення форм індивідуального й збірного життя людини

Такі два способи розуміння завдань культури подибуємо у всіх її царинах. Є знання для знання й мистецтво для мистецтва, є й прикладне знання і прикладне мистецтво. І математика має свої дві ріжні сторінки, що мають серед її сьогоднішньої широко розвиненої спеціялізації своїх окремих репрезентантів.

Чиста математика творить загальні поняття і кладе в основу своїх дослідів відповідні аксіоми, що характеризують ті основні поняття. Ті поняття й аксіоми є свобідним витвором людського духа, вони льоґічно не залежать від того, чи в обєктивнім світі відповідають їм якінебудь реальні предмети й реалізації, чи ні. При їх будові є математик обмежений виключно льоґічними вимогами їх взаємної незалежности й несуперечности. Одна аксіома не повинна бути консеквенцією іншої і не може давати таких висновків, що противляться іншим аксіомам; позатим вони довільні й неперевірні. При допомозі законів льоґічної дедукції будує математик з понять і аксіом свої теореми, які є вже їх льоґічними консеквенціями. Поняття, аксіоми й теореми є основними елементами математичної теорії, яка є мистецьким продуктом обмеженої законами льоґіки творчої уяви. Така математика ріжниться від інших родів мистецтва тільки матеріялом своєї творчости. Замісць колірів і тонів, вона має абстрактні понятя й реляції, з яких будує свої гармонійні величні конструкції.

Цілком інакше розуміє своє завдання прикладна математика. Її цікавлять такі математичні проблеми й теореми, що їх можна застосувати в інших науках, що можуть бути потрібні для фізика, хеміка, техніка й біольоґа. Вона вибирає такі залежності між формами і величинами і подає такі практичні способи числення й ґеометричних конструкцій, що дають змогу досліджувати квантитативні звязки між явищами в природі і представляти в математичних формулах їх взаємну залежність.

Щоби зрозуміти взаємне відношення тих двох родів математики, розгляньмо кілька типових моментів їх історичного розвитку. Така коротка історична перспектива дасть нам змогу побачити, які психольоґічні й історично-культурні чинники висували ідеальні і практичні проблеми математики, що завдячує математика природничим наукам і чим знову вона причинилася до розвитку природознавства.

Чотири тисячі літ минає від часу, коли єгипетський жрець Амес написав першу математичну книжку. Для нас незвичайно цікавий зміст тої книжки. Маємо там ріжні методи поміру пірамід і обчислювання поверхні фіґур потрібних до реконструкції границь ґрунтів після виливів Нілю. Бачимо, що практичні потреба зродили ґеометрію. Але вже тут маємо такі проблеми, що ані тоді, ані три тисячі літ пізніше не могли ще найти ніякого застосування. До таких проблем належить наприклад розклад дробів на частинні дроби, який після відповідних узагальнень аж у нових часах приклали в обчислюванні деяких інтеґралів. Бачимо вже тут, взарані математичних дослідів, типовий приклад абстрактної теорії, яку аж значно пізніше приклали в інших ділянках знання.

Творці астрономії вавилонці збудували для потреб астрономії аритметику і видумали позиційну шістьдесяткову систему писання чисел. Індійці вживали десяткової системи, яка за посередництвом арабів дійшла до нас і якої ми нині вживаємо. Індійці видосконалили методи аритметичних операцій потрібних до практичного числення, але творили й розвязували також такі задачі з теорії чисел, що ще досі неприкладені. Бачимо тут знову кореляцію чистої і прикладної математики.

*) Реферат виголошення при відкритті Зїзду укр. природників і лікарів дня 6 травня 1933.

Українська Молодь Христові.

Комунікат.

Пригадуємо, що в неділю, 14. травня, всі парохії повинні влаштувати у себе свято „Українська Молодь Христові". В програму свята має ввійти обовязково: сповідь, св. Причастя і збірна присяга на вірність Христові. Обовязкова формула присяги: „Христе Спасителю! У 1900-ліття Твоєї Хресної Смерти і Воскресення приркаємо Тобі досмертну вірність. Так нам, Христе, допоможи!"

На основі урядової інформації подаємо до відома, що решта програми, проведеної поза церквою, має бути устійнена на підставі дозволу місцевої адміністраційної влади.

Діловий Комітет У. М. Х.

Італія на Чорному Морі.

Орган болгарських моряків „Морскі Ратнік", який виходить у Варні, повідомляє про господарювання італійців на Чорному Морі м. ін. таке:

„Італійцям удалося усунути з Чорного Моря велику частину англійських кораблів. Спаралізували плавбу еспанських кораблів, зменшили скількість французьких кораблів, усунули шведські й інші кораблі, утруднили кружляння грецьким прапорам по Чорному Морі. Це все тому, що італійці з їх сильною торговельною фльотою на Середземному Морі є найближче Босфору та Чорного Моря. Сила й активність італійської фльоти, яка все більше й більше зростає на нашому Чорному Морі, створює небезпеку та відчуження в будучому й болгарської торговельної фльоти, яка досі з ріжних причин не могла правильно розвинутися. Всяка пасивність із болгарського боку вийшла лише на добро чужинцям".

Вкінці „Морскі Ратнік" звертає увагу влади, щоби поробила відповідні заходи на Чорному Морі, щоби не було запізно, як це вже є на Дунаю.

ОТРУЇВСЯ ЩЕ Й ІНШИХ ПОТРОЇВ.

БІЛГОРОД, 8. 5. ПАТ. Один співробітник Інституту гигієни в Ніші вкрав 2.000 динарів і опісля втроївся пруською кислотою. Газ, що уходив, спричинив смерть одного ляборанта та сильно затроїв директора інституту, одного лікаря, доглядача та сторожа.

СМЕРТЬ ПІД КОЛЕСАМИ ПОЇЗДУ.

КОРОСНО, 8. 5. ПАТ. Невідомий покищо з назвища селянин із українського села біля Дуклі вертав до свого села. По дорозі зїхав на зал. шлях саме як опускалася рампа. Вона замкнулася в тій хвилі та внеможливила йому переїхати на другий бік. Селянин хотів рятувати коні та вибіг на залізничий шлях. Надїзджаючий поїзд відкинув селянина й він згинув на місці. Повідомили поліційні станиці в повіті Дукля, щоби устійнити назвище вбитого.

На тих підвалинах математичних дослідів орієнтальних математиків збудували греки ґеніяльну систему абстрактної математики. Талес з Мілєту застосовував теорію пристайности трикутників до практичної проблєми, як обчислювати віддаль до недоступної точки. Пітаґорейська школа в Кротоні зачала свої математичні досліди від обчислювання відношення довжини струн при ріжних висотах тонів. Притім відкрили пітаґорейці невимірні числа, яких завершену абстрактну теорію подали щойно математики XIX. століття. У славних атенських фільософічних школах Плятона й Аристотеля йшли глибокі дискусії над методами й льоґічними основами математики і над деякими спеціяльними проблємами, як квадратура кола, трисекція кута й подвоєння куба, яких неґативну розвязку подали знову щойно учені XIX-го століття.

В найбільшій грецькій математичній школі в Александрії піднесли Евклід, Архімед, Аполльоній і Діофант математичну теорію до такої імпозантної, неймовірної висоти, що їх перевищили щойно математики найновіших часів. У славних „елєментах" Евкліда маємо знамениту льоґічно побудовану систему абстрактної ґеометрії й ґеометричної альґебри. Ця книжка починається від дефініцій і аксіом, а докази теорем переведені згідно з точними законами льоґічного міркування, так, що тут маємо перший приклад точної математичної методи, який став зразком математичної теорії, аж до сьогоднішнього дня. У тім великім творі не надибуємо ніодного застосування математики до інших наук, ні одного речення з практичної математики. Математика для Евкліда це ціль сама для себе; він збирав і доказував абстрактні теореми без думки про їх приклад дення, він був типовим представником чистої математики.

(Докінчення буде.)

ЛІТВІНОВ ПРОДАЄ СХ.-КИТАЙ. ЗАЛІЗНИЦЮ.

ЛЬОНДОН, 8. 5. ПАТ. Райтерове бюро подає з Токіо, що Літвінов предложив продажу сх.-кит. залізниці або державі Манджуко або Японії. Коли йому звернули увагу, що це предложення рівняється визнанню манджурської держави, Літвінов сказав: „Це дуже добре відомо, що тому, що СРСР не підписав визнання манджурської держави, ніщо мені не перепиняє піти цим шляхом. — Далі повідомляють, що Літвінов домагається від Японії скорої відповіди. Японські урядові кола сумніваються, чи Японія прийме большевицьке предложення.

НАЦІОНАЛЬНА ПРОГРАМА ГОЛЯНДІЇ.

ГАГА, 8. V. ПАТ. Як сподівалися після виборів, голяндська королева поручила місію створення кабінету д-рові Колійнові. Він хоче створити кабінет, що основувався би на лівих партіях, себто католиках і протестантах, або при піддержці інших партій. Колійн опрацював національну програму та предложив її всім більшим партіям, за виїмкою соціялістів і комуністів.

Свято У. М. Х. у Львові.

Ще кілька слів про похід.

Найімпозантніша частина свята, величавий похід з площі Сокола-Батька під церкву св. Юра, що його описали ми коротко вже у вчорашньому числі „Діла", йшов точно 3 години і 46 мінут. Зачався він в год. 11.15, а скінчився на площі в год. 14.32 виходом з неї останнього відділу. Дефіляда перед Ексц. Митрополитом на Святоюрській площі, завершена походом питомців Духовної Академії під проводом ректора о. д-ра Йосифа Сліпого і відспіваними ними многоліттєвіями та католицьким гимном, скінчилася в год. 3.45 попол.

Похід отвирала процесія церкви св. Юра (процесії інших львівських церков ішли у відповідних місцях цілого походу), за якою йшло вище духовенство. Потім ішов хор питомців, що опісля задержався перед церквою св. Духа при вул. Коперника і замикав похід, дальше президія Ділового Комітету під проводом свого голови дир. Вол. Кузьмовича (перед якою несено великий прапор Ділового Комітету) і члени Української Парляментарної Репрезентації, опісля представники львівських центральних установ і т. д. Щойно за ними йшли учасники свята: наперед з Епархії Станиславівської, потім з Перемиської а накінець з Архиепархії Львівської. Похід учасників зі Станиславівської Епархії тревав кругло пів години, з Перемиської майже годину, з Архиепархії Львівської понад дві години.

Похід, як ми вже писали, був справжньою ревією найріжнородніших зразків мальовничої української народньої ноші від Збруча і Прута по найдалі на захід висунені українські оселі Лемківщини, Лежайщини та Ярославщини. Томому, що народня ноша вигибає дуже швидко, мабуть не так скоро зможемо оглядати вдруге такий богатий і повний перегляд нар. строїв і вишивок на нашій землі.

Глядачі, що заповнили густо всю трасу походу з обох сторін, витали гучними оплесками й ентузіястичними окликами „Слава" проходячі відділи, зокрема за чудові строї і вишивки, за гарний спів і справний хід. Ті глядачі були в більшости українські львовяни з усіх кругів населення: інтеліґенти, міщани робітники. Чужа публика, якої зрештою не було багато, заховувалася мовчки; лиш дехто не таїв свого подиву для краси і справности походу.

ВПОРЯДЧИКИ.

В цьому місці згадаємо і про тяжку працю впорядчиків, які в числі кількох соток відбували дижури на двірцях у день і в ночі, відводили учасників на призначені їм кватири, берегли порядку на площі, а потім вели цілий похід. Між впорядчиками було до 200 студентів-католиків, членів „Обнови", бо решта студентів, як відомо, поставилася до свята неґативно і не тільки участи в ньому не взяла, але й із завзяттям, гідним ліпшої справи, повела проти нього неперебірчиву аґітацію в цілому краю. На щастя, наш загал, зокремаж народня маса, показалася настільки зрілою, що та аґітація більшого успіху не мала.

САНІТАРНА СЛУЖБА.

Санітарна служба, за яку відповідала п-а К. Янович, справилася зі свого завдання назагал вдоволяюче. Зрештою інтервеніювала вона майже виключно у дрібних випадках: на площі було кільканадесять (понад 50) омлінь, одна особа дістала удар сонця, декому з учасників треба було забандажувати поранені від довшого ходу ноги то-що. Випадків тяжчих було тільки два: один учасник свята, що вискочив нещасливо з поїзду в Персенківці, звихнув ногу і його треба було відставити на клініку, де показалося, що він має

туберкульову кости, тому він залишився там на лічення; другий нещасливий випадок скоївся в понеділок ок. год. 9. рано на вул. Льва Сапіги недалеко техніки, де учасника свята, парубка Івана Кулика з Тарнавки, пов. Жидачів, потовк доволі сильно трамвай, так, що його мусіло заосмотрити ратункове поготівля.

ЯК ПРИБУВАЛИ УЧАСНИКИ ДО ЛЬВОВА.

Як ми вже подали, учасники свята прибували до Львова пішки, возами і поїздами. Скільки людей прибуло пішки, ніхто обчислити не в силі. Таксамо важко подати хоч би приблизно число возів, якими люди зїхалися до Львова. Знаємо тільки, що вже в суботу рано прибуло до Львова (чи радше до підльвівських громад) по евіденції Ділового Комітету і його інформаційного бюра понад 1.600 фір, а двоє стільки в суботу в день і в ночі. Щодо поїздів надзвичайних, то, не зважаючи на відкликання кільканацяти таких поїздів просто в останній хвилині, прибуло їх до Львова

всеж таки понад тридцять з усіх кінців Галичини. Очевидно, багато людей приїхало також поїздами звичайними.

Нічлігове бюро розташувало по львівських громадянах та установах з суботи на неділю понад 25.000 учасників. Розуміється, тут не вчислені ті особи, що ночували у кревняків, знайомих, по готелях і т. д.

Загально, як сказано, все пройшло гідно і гладко та в незвичайно піднеслому настрою, тому Діловому Комітетові та всім його секціям, а також всім впорядчикам походу під проводом о. віцеректора Малиновського і п. Климкевича, належиться повне признання.

•

СВЯТОЧНА АКАДЕМІЯ.

Святочна Академія, що відбулася у Великому Театрі, була завершенням свята. На жаль, Академія не мала ніякої реклями, афіші появилися на мурах міста щойно напередодні свята, а до того всі охочі (а були їх сотки!) діставали з усіх усюдів відповідь, що, мовляв, „шкода заходу, бо всі білети давно розпродані". А тимчасом на Академії фреквенція публики лишала аж надто багато до бажання...

Оцінку музично-вокальних точок програми Академії містимо на іншому місці. Тут згадаємо тільки, що промову на Академії виголосив, чи радше відчитав студ. Монцібович, а рецитацію написаного спеціяльно на це свято вірша Уляни Кравченко виголосив п. Ґеник-Березовський. Коли прекрасна рецитація того вірша (абстрагуючи від його довжини!) була правдивою насолодою для слухачів, то промова п. Монцібовича була і слабо оброблена і рішуче за довга, так, що вона відразу втомила і так до-краю перетомлених слухачів.

З життя наших установ.

Загальні Збори Народньої Лічниці.

Збори відбулися дня 29. квітня в домівці Українського Лік. Т-ва, а не у своїй власній хаті себто в будинку майбутнього шпиталю, як це було спершу пляноване. Народня Лічниця святкує саме 30-літній ювилей свого іствування (1. Заг. Збори Т-ва відбулися 21. III. 1903 р.) і управа задумувала звеличати ювилей поширенням амбулятсрії на новий будинок, та до цього часу годі було цілковито викінчити партер шпиталю й тому покищо одинокою памяткою ювилею Лічниці є подвійне число „Лікарського Вістника". присвячене їй.

Зі звіту Ради довідалися приявні, що за минулий рік зголосилося до амбуляторії 10.011 хорих, яким уділено, разом із поворотними візитами, 25.050 ординацій: число хорих у порівнанні з попереднім роком незначно обнизилося. Щодо народности було хорих українців 66 проц., поляків 23 проц., жидів 9 проц., інших 1 проц. У-

права Лічниці старалася по змозі заповнити всі прогалини суспільної опіки, отже займалася поборюванням суспільних недуг, як туберкульози, венеричних недуг, усякого рода новотворів. Лічниця була шкільною порадною для нашої молоді від захоронок аж до найвищих шкіл: ця молодь творила приблизно 15 проц. її клієнтів. З року на рік збільшається участь Лічниці в лікуванні безробітних. Велику поміч дає вона також т-ву УКТОДІ через безплатне лікування інвалідів УГА.

Другою важною ділянкою, якій Рада присвятила дуже багато праці, була будова ювилейного шпиталю ім. Митроп. Андрея. Будова могла в діловому році посунутися вперед тільки завдяки фундації, яку утворила Львівська Архіепархіяльна Рада. Управа Лічниці підписала при кінці червня м. р. умову, силою якої Т-во в заміну за грошеву поміч до будови шпиталю в сумі 10.000 долярів зобовязалося лікувати в тім шпиталі по вічні часи безплатно дві особи, вказані гр.-кат. Ординаріятом у Львові. Завдяки фундації можна було викінчити в 1932 р. партер враз із частиною інсталяції. На будову видали в мин. році 52.229 зол.

Після абсолюторії вибрали нову Раду, складену ось як: голова — през. В. Децикевич, заст. голови — о. крил. Ю. Дзерович, секретарка — д-р Я. Криштальська, касієр — д-р Т. Бурачинський, члени Виділу — д-р О. Надрага, М. Стефанівський, М. Галібей, д-р В. Кашубинський, д-р Л. Максимонько й д-р О. Подолинський. До Контр. Комісії ввійшли: рад. Ю. Мудрак, І. Стернюк і д-р М. Музика.

Замітнішу дискусію викликала справа дальшої будови шпиталю, до якої викінчення потреба ще яких 150.000 зол. Тут намічено дальший плян праці й переведення акції в діло. В останньому році помітно впала жертвенність на цю таку преважну культурно-гуманітарну ціль. І тому нова Рада Лічниці звертається до загалу з гарячим зазивом підтримати надалі будову присилкою жертв, які приймають усі наші центральні фінансові установи: Дністер, Зем. Банк, Нар. Торговля й Центробанк. На жадання висилає управа Н. Лічниці (П. Скарги 4) чеки.

ЗА УПРАВУ НАР. ЛІЧНИЦІ:
В. Децикевич, голова, **д-р Я. Криштальська**, секр.
д-р Т. Бурачинський, директор.

За основування „Кооперативної Громади".

Підготовчі збори товариства українських кооператорів у Львові.

Дня 6. травня ц. р. відбулися в домівці Ревізійного Союзу Українських Кооператив підготовчі збори товариства українських кооператорів при участи коло 50 кооператорів зі Львова.

Ці збори підготовив провід РСУК та запросив на них співробітників львівських кооперативних установ. Збори відкрив голова РСУК **Юліян Паликовський**, зясовуючи дотеперішні заходи для основування Товариства Українських Кооператорів „Єдність" у Львові (з р. 1913), потім про Бюро Волинської Кооперації у Кремянці (1921), про започатковану дир. Сильвестром Герасимовичем „Кооперативну Громаду" та про двократне творення Економічної Ради. Всі ці почини не розвинулися і тому тепер скликано сходини для підготовки нового т-ва українських кооператорів.

На голову зборів вибрали присутні директора Кооперативної Торговельної Школи Дениса Коренця. З черги пос. **О. Луцький і мец. М. Корчинський** пояснили ціль товариства, а саме. що воно має за завдання плекати і поширювати економічні науки загалом, а кооперативні зокрема і то шляхом сходин, рефератів, видавництв і т. д. Товариство матиме право основувати філії у краю. Членами його можуть бути і кооператори і прихильники кооперації.

Для остаточного оформлення статуту вибрано комітет основників, зложений з 15 осіб, між якими є: Ю. Павликовський, О. Луцький, А. Палій, К. Коберський, Кость Левицький, А. Жук, Е. Храпливий, А. Березовський, Д. Коренець, М. Лазерко, М. Корчинський і інші.

Треба надіятися, що це товариство буде швидко оформлене та принесе чималу користь нашій економіці й кооперації. Для товариства пропонують назву: Українське Товариство Прихильників Кооперації „Кооперативна Громада".

Відкриття виставки українського промислу в „Центросоюзі".

В дні 8. травня ц. р. відкрито в „Центросоюзі" виставку українського промислу, так кооперативного, як теж і приватного.

В год. 14-ій зібралися в „Центросоюзі" представники нашого громадянства, преси і кооперативних та економічних установ, між якими були делегати усіх економічних та кооперативних централь, а також преосв. Никита Будка, Всесв. о. протоігумен Решетило, Всесв. о. крил. Ковальський і інші. На вступі виголосив президент „Центросоюзу" **пос. О. Луцький** привітну промову, в якій зясував розвиток нашого кооперативного промислу та стичні співпраці нашої кооперації з приватним нашим промислом.

По цім оглянули присутні виставку, в якій взяло участь 40 фірм, з того 18 кооперативних. Виставка поміщена в обширних мешканнях „Центросоюзу", при вул. Зіморовича ч. 20.

В салях поміщені фірми: Кооператива Інжинірських Робіт (бочки на масло), кооператива **„Пласт"** (дріжджеві порошки, насіння, спортове приладдя), кооператива **„Рій"** (пасічниче приладдя і вощина), фірма **„Альое"** (косметичні вироби), фірма **Котецький і ска** (свічки), кооператива **„Зоря"** — Богданівка (синка, чорнило), **„Достава"** (церковні ризи і приладдя), **„Центросоюз"** (власні вироби мило, нитки, батерії), **„Зоря" — О. Левицька** (паста до обуви і підлоги), **„Маслосоюз"** (сир і масло), **„Народна Торговля"** (насіння, чай, кава, какао, вина, кава і т. д.), **М. Бумба** — Сколе (рами і карніші в народніх зразках), кооп. **„Будучність"** — Тернопіль (тутки і паперці), фірма **„Атра"** — С. Герасимович (чорнило), кооп. **„Суспільний Промисл"** (цикорія „Луна"), фірма **інж. Райтарівський** (інжинірські механічні варстати), фірма **Міка** (муштарда), **„Фортуна Нова"** (солодощі), фірма **Міхотек** (кекси і солодкі тіста), Чай **Індохіна**, фірма **„Декоро"** (виріб тектурових пуделок), **„Українське Народне Мистецтво"** (народні мистецькі роботи, видавництва, килими), **О. Ониськo** (мистец. укр. сто лова застава), **Більбос** (папероові вироби і торговельні книги), **Пасічнича Спілка** (пасічниче приладдя і виріб вощини), **Червона Калина** (історичні і мемуарні видавництва), Видавництво **„Гомін"** (мистецькі українські тапети та мистецькі народні образи), **„Сільський Господар"** (господарські видання і часописи), **Домашній промисл** — Яворів (забавки і пантофлі), **Господ. Кооп. Спілка** — Яворів (печива), Мінеральний живець **Черче** (пробки боровини, лікувальних вод і т. д.), Т-во **„Відродження"** (протиалькогольні видання і афіші), **М. Галібей** (кафлеві вироби), кооп. **„Гарбарня"** — Яворів (скіри, римарство), ф-ма **„Сільва"** (препарати до чищення металів), **„Геліодонт"** (паста до зубів), **Шапкарня Українських Інвалідів** (шапки ріжних родів), **Процишин** ((фабрика пантофель і папучів), **Я. Медицький** — фабрика деревної вовни — Старява, фірма **інж. Кахникевич і Білинський** (електричні інсталяції).

Вистава робить надзвичайно миле і будуюче враження, а для нашої широкої публики буде добрим місцем ознайомлення з рідним промислом, який всетаки, серед найтяжчих умовин таки добре розвивається.

Дирекції „Центросоюзу" належиться щира подяка за таке повчаюче зіставлення цеї ділянки нашого народнього господарства. Вистава відкрита щодня від год. 9. рано до 6. веч. — Вступ вільний. З цього мусять скористати передусім наше громадянство та наші школи. Ця вистава цього направду варта.

ДОЛЯР.

На неофіціяльній **львівській** біржі в понеділок рано переводили багато долярових трансакцій по курсі 7.40 зол., вполудне платили вже 7.45 зол., Курс золотого доляра виносив 9.40—9.42. Банк Польський платив за долярові банкноти по 7.35 зол. Також сильніша була тенденція для англійського фунта, якого курс Банк Польський устійнив на 29.90 зол.

На **варшавській** офіціяльній біржі нотували в понеділок в 2. год. кабель Нюйорк 7.57 зол., чеки Нюйорк 7.47. Англійські фунти 30.20 зол. Доляр у приватних оборотах 7.45 зол. Тенденція знишкова при меншій подачі.

Демонстрації австрійських гітлерівців.

ВІДЕНЬ, 8. V. ПАТ. Національ-соціялісти уладили вчора демонстрацію, спрямовану проти заборони носити партійні однострої. В Інсбруці національ-соціялісти старалися заатакувати відділ Гаймвери, одначе жандармерія відкинула їх.

У Зальцбурзі відбулася демонстрація проти зїзду християнсько-суспільної партії, причому спокій привернули щойно військові відділи. Поліція арештувала багато осіб.

——o——

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

НОВИНКИ

— **ПРИЙМАЮ** як давніше у моїм заведенні дентист Насс, Львів, Сикстуська 17 від 9—1 і від 3—6. Студентам і урядовцям значна знижка.

— **Магазин постелі Р. Джала,** Львів, Хорущина 5, поручає: ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зол. 1817 6-50

— **15 травня починається сезон у Черчі.** Хворі на затяжний ревматизм, ісхіяс, ґіхт, нирки, міхур, нервові шкірні та жіночі недуги повинні памятати, що весняний сезон найдешевший і починається **у Черчі вже 15-го травня.** Проспекти з докладнішими поясненнями висилає на бажання: Управа Живця — Черче п. Рогатин. 1879

— **З театру ім. І. Тобілевича.** Театр ім. Тобілевича, що перебуває тепер у Чорткові і пробуде там до 14-го, після чого іде до Бучача, Товмача і Станиславова. Театр підготовляє до вистави нову песу „Батурин“, продовження „Мотрі“ на підставі повісти Б. Лепкого, у сценічній переробці Лісевича. Песу виставлять приблизно за три тижні у Станиславові, куди на премієру приїде Б. Лепкий. Театр, що находиться у скрутнім матеріяльнім становищі, не маючи ніякої підмоги, міг утримати свої вистави на дотеперішнім мистецькім рівні завдяки підтримці Т-ву „Будучности“ в Тернополі та українських банків у Тернополі, Збаражі та Теребовлі.

— **444 метрів під землею.** Репортаж із копальні вугля на Шлеську відчитає інж. В. Несторович у середу 10. ц. м. у домівці Техн. Т-ва при вул. Костюшка 3. Початок год. 18.30.

— **Нова 4-клясова ґімназія.** Дня 6. ц. м. увійшов в життя розпорядок міністерства освіти про частинне виконання закону про орґанізацію шкільництва. Розпорядок постановляє, що дотеперішні 8-клясові ґімназії перемінюються ступнево на 4-клясові. Переміна відбувається так, що у шкільному році 1933/34 перемінюється дотеперішню III. клясу на І. кл. нової чотироклясової ґімназії. В дальших шкільних роках будуть ступнево творитися кляси II., III. і IV. ґімназії нового типу. В справі орґанізації 2-літних ліцеїв появиться своєчасно окремий розпорядок. Учні, що вступлять тепер до І. кл. нової ґімназії, скінчивши IV. клясу, можуть перейти до І. кляси ліцею. Щоби бути принятим до І. кл. нової ґімназії, треба мати скінчену VI. клясу вселюдної школи, або II. клясу дотеперішньої середної школи. Учні та учениці із вселюдної (народної) школи мають піддатися іспитові з кількох предметів.

— **Урядовець-шовініст.** Один інтересент звернувся в мин. суботу до містового уряду дільниці VI. при вул. Новий Світ 22 з проханням потвердити йому судовий квестіонар. Керманич п. Кример, побачивши на блянкеті й українське письмо (блянкет був виповнений по наказу в двох мовах) скакав і лютився. Щойно по довгій надумі (минуло 25 хв.!), по проханнях і вговорюваннях нарешті підписав квестіонар, заявляючи, що має „інструкцієв на пісьме рускіх документуф не подпісиваць“ (на жаль, не показав тої інструкції) і „на другі раз за жаднов ценев не подпіше“.

— **Вияснення.** До допису у вчорашньому (116) числі „Діла“ з Рави Руської п. н. „Руйнуюча робота пароха-москвофіла“ подаємо пояснення“, що село Лавриків, осідок о. Венгриновича, належить не до Львівської, а до Перемиської Дієцезії.

— **Злодії при роботі.** Львівська поліція арештувала кільканадцять злодіїв, що увихалися поміж народом на українському релігійному святі й обкрадали неосторожних людей. Багато людей потерпіли більші або менші шкоди. Іванові Нагірникові з Рогатина вкрали в церкві св. Юра з кишені 100 зол. Іншим покрали менші гроші, а деякому навіть поворотні залізничні білети.

— **Скажені пси у Львові.** Минулої суботи зайшли знову три випадки покусання скаженими псами. Один пес кидався на людей на вул. Фірманській, другий на вул. Під Дубом, третій за Личаківською рогачкою.

— **Обікрали „товариша“.** Пишуть нам: В селі Кобиках, яке донедавна було ще славною більшовицькою твердинею, червоні „товариші“ основно обікрали згідно з засадою: „що моє, то твоє“ першого дуку в селі Макара Букатчука, який все й усюди більшовицькі гасла проголошував. Його брат, відомий кандидат на посла, який пантеличив цілі села, сидить тепер у луцькій тюрмі.

— **Загадочна смерть.** Біля залізничної стації в Новосільцях коло Самбора найшли на шинах 23-літнього Михайла Коцана, якого переїхав поїзд. Невідомо, чи Коцан скінчив самогубством чи став жертвою неосторожности.

— **Дівчина, стріли, смерть.** В селі Пісках пов. Львів два парубки, Петро Білогорський і Василь Жук, старалися за ту саму дівчину. Коли Білогорський мав більші вигляди, Жук стрілив на подвірю до свого суперника 6 разів із кріса і вбив його на місці. Душогуба арештувала поліція.

— **Страшна експльозія склалася** на портовому двірці в Сан Франціско. В повітря вилетіло коло 40 вагонів і паровозів. Знищило портові уладження, а навіть ушкодило корабель „Паральта“, що стояв на якорі. Після експльозії двірець і сусідні будинки почали горіти. Пожежа була така велика, що до вгашення вжили аж 100 сикавок. Причина вибуху покищо невідома. Здогадуються, що у ваґонах був склад якихсь вибухових матеріялів.

— **Священик заразився проказою.** З Гавайських островів прийшла вістка, що священик Петро д'Оржеваль, який доглядав там кольонію прокажених, сам заразився проказою і почав будувати собі дім на відокремленню. Його попередник в тій кольонії, о. Дамієн, також заразився був проказою. о. д'Оржеваль був капеляном у французькій армії в часі світової війни. Зараз після перемиря повернув на своє становище в Парижі, але занедужав на горло наслідком поранення трійливим ґазом. Він вибрався на мандрівку аж на Гавайські острови, щоби ратувати прокажених, але сам впав жертвою страшної невилічної недуги.

— **Зі знесенням проґібіції зменшується піянство.** Як стверджує американська преса, перший тиждень досвіду з продажю законного 3,2-процентового пива в Нюйорку виказує такі явища: Зростає дохід федерального уряду, збільшилися зиски міста Нюйорку, зменшилося піянство, значно впало число авантур, які давали поліції багато роботи минулими літами. Потайна продажа алькогольних напитків майже цілком припинилась, бо „спікізі“ бояться тепер поліції, яка сама вже шанує закон і пильнує його виконання. Треба додати, що кілька тисячів робітників занятих при броварах, які варять пиво 24 годин на добу.

З концертової салі.

Академія Свята: „Українська Молодь Христові“.

На музичну частину Академії складались переважно продукції хорові. Хор питомців отворив Академію відспіванням папського гимну, після чого мішаний хор під дир. п. **Котка** виконав Веделя „Покаяння“. Численний, добре вишколений хор, який складається в сопранах і альтах з молоді зробив якнайкраще враження, яке має завдячити своєму дириґентові п. Коткові, що вложив багато праці, знання і досвіду для використання всіх ефектів хорового співу. Шкода тільки, що вибір припав на такий нудний твір.

Те саме можна сказати і про мішаний хор під дир. проф. **Гриневецького,** якого склад був майже такий самий, як попередній хор, а який виконав кантату Кишакевича „Радуйся Мати“ на міш. хор з симфонічною орхестрою. Композиція сама дуже мельодійна і приступна, знаменито писана на хор, зробила помітне враження на публику, яка винагородила композитора і дириґента рясними оплесками.

Вкінці хор „Львівського Бояна“ під дир. **д-ра Людкевича** виконав прекрасну, все свіжу ораторію Мендельсона „Христос“. Артистичне завиконання ораторії стояло на гідній висоті дяки дириґентові і солістам: сопраністці, якої назвища, на жаль не знаємо і пп. Балтаровича, Прокоповича та Охримовича, який при тім виконав усі речитативи. Тільки чисельний склад хору „Львівського Бояна“ був, як на ораторію, і в порівнанні до попередніх хорів трохи за малий, через що не можна було використати всіх динамічних ефектів.

Як одинокий соліст того вечора виступив 10-літній пяніст **Север Сапрун,** який відіграв Моцарта „Фантазію“ ґ-моль, Клементія „Алеґро“ з сонатіни фіс-моль і мабуть композицію Гелера (в програмі були подані тільки дві перші), крім наддатків. Добір творів на таке свято був доволі невідповідний, бо і для таких молодих пяністів знайшлосяб між творами Гендля або Баха багато відповідніших композицій. Вертаючи до самого соліста, слід ствердити, що маємо тут до діла з вельми талановитим хлопцем, який при дальшій послідовній праці може вирости на дуже доброго пяніста, оскільки в нього не будуть впоювати, що він уже тепер великий артист і таким чином його не зманірують.

Академію закінчив католицький гимн, відспіваний міш. хором під дир. проф. Гриневецького.

Тарас Шухевич.

З нових книжок.

(Ілько Борщак: ШЕВЧЕНКО У ФРАНЦІЇ. Нарис із історії французько-українських взаємин. Львів, 1933. Стор. 66. Наук. Т-во ім. Шевченка Праці комісії Шевченкознавства, випуск II.)

Цей скромний нарис, зроблений нашим невтомним шукачем „україніки“ по західньо-европейських архівах може розвіяти одну леґенду, що досі товчеться не тільки в популярних і принагідних статтях і промовах про Шевченка. Занадто легко уявляємо собі, що наш великий поет, поет европейської міри, вже віддавна зевропеїщений. Від 1868 р., першого натяку про істнування Шевченка, досі у Франції не знають про нього майже нічого. Коли кажемо „Франція“, не уявляймо собі інтеліґентний загал, що читає книжки, — не думаймо навіть про письменницькі кола і літературних критиків.

Із огляду І. Борщака читач побачить, що найважніші статті про Шевченка написані спеціялістами, що з обовязку повинні дещо знати про нашого поета і принагідними аматорами, що не мають ніякого обовязку знати його безпосередньо, з його творів. Коли професор славістики викладає про Шевченка в курсі славянських літератур, або хтось пишучи про соціяльні умовини царської Росії, вкаже на нещасливу долю Шевченка, то ці інформації не виходять поза найтісніший гурт спеціяльних читачів.

Уявім собі, що чехи, серби або болгари хотіли би прослідити, які переклади є в українській мові з найбільших їх поетів і які статті про їхню творчість. Незалежно від того, скільки тих статтей і перекладів написалось би по всяких журналах і часописах, факт лишається незмінний: ні Врхліцкого, ні Вука Караджіча, ні Славейкова, ні якогонебудь іншого поета тих народів майже не знаємо і не швидко будемо знати.

„Шевченко і Франція“ це ще складніша проблема. Літературна традиція Франції така, що імя чужого письменника стає відоме щойно тоді, коли ним занявся французький відомий письменник. Самі статті не вистачають, треба конче перекладів. Із Шевченком досі така сама ситуація, як із польськими романтичними поетами; їх перекладали або аматори, часто їхні земляки, часто люди, що мали на увазі головно суспільний бік творчости поета. Переклади, наведені у праці Борщака майже без винятку прозорі; робити з поезії прозу це відбирати їй той чар, що складається на всю її силу та невмирущість.

І. Борщак згадує у своїй праці деякі дуже дрібні праці та спроби, так їх усіх мало. Пор

кінці зупиняється він навіть на двох перекладах, до яких я приклав руку. У 1920 р. вдалось мені намовити відомого французького поета Ф. Мазала перекласти дві поезії Шевченка; тому, що він не знав іншої мови крім французької, я старався дати йому, крім дослівного перекладу, деякі інформації про форму, помагаючи собі прикладами з давньої французької поезії. Хоча як сильно відбивають ці переклади Мазала від інших, даремне наслідувати таку методу праці; великий поет-перекладчик мусить сам відчувати всі нюанси оригіналу і перетворювати їх, згідно з ріжними складними домаганнями нової та старої поезії.

Нарис Борщака пригадує нам, що Шевченко це тема у французькій літературі досі нетикана. Жаль, що гарно видана ця праця як II-ий випуск комісії Шевченкознавства при Наук. Т-ві ім. Шевченка має трохи забагато помилок як на наукове видання. І. Борщак, що читає постійно тексти у ріжних мовах і не чує від літ рідної мови на чужині, часто думає чужими словами і так пише; напр. Шевченко блистить у першій ранзі (франц. rang це ряд). У його тексті слід було виправити бодай найприкріші недогляди, напр. на (!) цьому діялекті розмовляє, більш могутній зам. могутніший, у самому широкому зам. найширшому, прогрес зам. поступ, сталася (?) асиміляція між цими двома країнами, поезій в яких маються (!) всі гами, через півстоліття зам. за, тощо. Є теж деякі помилки у французькім тексті.

м. р.

—o—

☦ ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Теодор Соломка, господар у Пукові пов. Рогатин, помер 30. квітня ц. р., проживши 66 літ. Покійний був типом селянина свідомого українця. Скінчив сільську школу, але самоосвітою придбав собі широке знання і від молодих літ став патріотичним робітником як член „Просвіти“, УПТ., „Сільського Господаря“, „УКС-у“. Дався пізнати як бесідник на вічах і був членом УНДО та його Центр. Комітету. Головно його заходами поставлено в селі величаву церкву, 4-клясову школу, Народ. Дім з великою салею і т. д. Заслугою Покійного було, що перед 22 роками громада при помочі Зем. Банку Гіп. розкупила коло тисячу моргів двірського поля і ліса. Величавий похорон дня 2. ц. м. був виявом пошани і вдяки для Покійного при участи 12 священиків, численної інтелігенції з Рогатина і повіту, кількатисячного дооколичного народу і шкільної дітвори із села і учеників та хору з Рогатина. На подвірю прощав Покійного в зворушливій промові місцевий парох о. Соловій, а над гробом о. декан Яворський, гімн. проф. Угрин, від селянства п. Ліщак і від громади п. Мельник і ін. Покійний полишив вдову, сина-священика, одну доньку-учительку, одну замужну за управителем місцевої школи, а одну за начальником громади Пукова. В. Й. П.!

—o—

Дописи.

ЯРОСЛАВ.

Ярослав — Шевченкові. Місто Ярослав дало за час від другої половини березня до половини квітня ц. р. три концерти в честь Шевченка, з котрих один улаштувала середнешкільна молодь мужеських гімназій Ярослава, другий дітвора вселюдних шкіл, а останній стараннями старшого громадянства Ярослава. Концерти середнешкільної молоді мають уже свою славу свят скромних, але уладжуваних зі смаком. Жаль тільки, що опікуни молоді устроювання Шевченківських концертів уважають для себе панщиною, не зважаючи на охоту й запал молоді, а декотрі таки найбільше покликані чомусь то бояться тих концертів і раді б їх не бачити в домівці бурси, щоби себе не наразити. Видно, що національне виховання молоді їм байдуже. Та проте гімназисти своїми гуртовими і сольовими виступами віддали свому Генієві належну пошану, а публиці дали кілька приємно перебутих хвилин. Також діточий концерт відбувся з успіхом та стягнув велику скількість дітвори, молоді і старших. Діти виконували свої точки бездоганно і з великим вдоволенням пишались своїми національними строями та любувались українським словом, яке, на жаль, виходить з їх уст (за малими вимками) лиш на сцені. Багато праці і доброї волі вложив в концерт о. катехит Гасько віддаючись йому всеціло і майже непосильно. Концерт старшого громадянства пройшов поважно, видно було в ньому належну підготовку як аранжерів, так і самих виконавців, тому теж викликав відповідний настрій та лишив гарний спомин. Годиться при цьому зазначити, що щорічний концерт Шевченка є одинокою імпрезою Ярослава, в котрій беруть участь не лиш місцеві громадяни, але також гості з провінції, а навіть приїздять гості з Переворська, Сіняви і т. д. До піднесення рівня концерту причинилась безперечно участь у ньому вічно повної енергії і запалу п. проф. Ціпановської, знаної пявістки, проф. Левицької-Пенсак зі Львова і співачки-сопраністки проф. Волянської з Перемишля. П. Левицька-Пенсак відограла Барвінського „Українську суїту“ Рахманінова „Pelichinale“ і Бетовена „Ecassaises“ — Публика з приємністю вислухала віддграні п. Левицькою-Пенсак твори і дякувала улюбленій пявістці рясними оплесками. П. Волянська відспівала свіжим, як усе, і молодечим сопраном три пісні, з котрих зокрема виріжнялись незвичайно вміло інтерпретовані „Айстри“. Акомпаніювала дуже дискретно п. Ціпановська, яка і цим разом не відмовилась від участи в ярославському концерті. Місцевий хор під управою інж. радника Кашубинського відспівав Степенка „Заповіт“, Кошиця „Баляду“ і „На річці“ та нову композицію згаданого диригента „Гей на Івана, гей на Купала“. Хорові точки випали дуже добре, а передовсім пісня „Гей на Івана гей на Купала“. В ній виявився вповні композиторський талант інж. Кашубинського. Твір цей цілий час держав публику в напруженні, є дуже легкий і надається до якнайширшого спопуляризування. Вступне слово д-ра Л. Голейка замітно відбігало від загально принятого шаблону. Глибоко продумане, незвичайно змістовне і високо-патріотичне, а при тому виголошене з чуттям, зробило велике враження. Окреме місце треба присвятити надсподівано доброму виступові п. М. Черкавської, яка зі зрозумінням і правдивим артизмом віддеклямувала Шевченків „Сон“ та вспіла своїм виступом засугерувати публику. По концерті відбувся комерс, на якому місцеве громадянство і гості провели приємно час, ділючись взаїмно враженнями з концерту.

—o—

СПОРТ.

ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО СПОРТОВЦЯ.

Під кличем „Спорт у маси!“ уладжує У. С. С. в неділю 21. травня ц. р. на площі Сокола-Батька „День Українського Спортовця“. У цьому спортовому здвизі візьмуть участь усі львівські спортові товариства, обєднані в У. С. С., щоби хоч частинно заманіфестувати український спорт і зацікавити ним якнайширші круги нашого громадянства. Програма свята представляється менш-більш ось-так: День Українського Спортовця почнеться вже в суботу зполудня сітківковими змаганнями. В неділю рашком відбудуться змагання дружин коп. мяча, а від 3. год. попол. почнеться головна частина свята. Її започаткує дефіляда змагунів, після того будуть легкоатлетичні змагання (спрінти мущин та жінок, скоки в даль мущин та мети диском жінок, довші біги мущин), спортові гри (газена, кошівка, відбиванка) та фінал розгривок коп. мяча.

Докладнішу програму „Дня Спортовця“ подамо пізніше.

УКРАЇНА II. — ДНІСТЕР (САМБІР) 4:3 (1:2).

Ці змагання, вислід яких подали ми вже вчора, розіграно в неділю перед змаганнями I. дружини України з перемиським Сяном. Самбірський „Дністер“ — це добре здисциплінована й амбітна дружина, що має м. ін. знаменитого правого оборонця. В II. Україні подобалися: Вовк, Сушко, Косило і Яцкевич. Ворота для України стріляли: Вовк (2), Крушельницький і Косило, для Дністра правий лучник (2) і правий крайник.

СТЕП — 6 БАОН САН. 2:0 (1:0).

СТЕП II. — ГАСМОНЕЯ II. 1:2 (1:1).

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Вівторок, 9. травня год. 7.30 веч. „Викрадена наречена“.

Середа, 10. травня год. 7.30 веч. „Викрадена наречена“.

Театр Ріжнородностей.

Вівторок, 9. травня год. 7.30 веч. „Шукаємо талановитого вломника“.

Середа, 10. травня год. 7.30 веч. (вистава закуплена) „Шукаємо талановитого вломника“.

Спортовий Цирк, вул. Пелчинська (біля Тенісового Т-ва) виступи міжнародніх змагунів-атлетів. Початок год. 8.15 веч.

Кіна.

АДРІЯ: „В тайгах Сибірі“.
АПОЛЬО: „Кохання та помста донського козака“.
АТЛЯНТИК: „Під Твою оборону“.
КАСІНО: „Мущини в її житті“.
КОЛІСЕЙ: „Що може Париж“, ревія „Парада без зірок“.
КОПЕРНИК: „Син джунглів“.
МАРУСЕНЬКА: „Син джунглів“.
МІРАЖ: „Чар її очей“ (Дж. Гейнор, Фарел).
ПАЛЯС: „Їх Ексцеленція субект“.
ПАН: „Любощі князя“ та ревія.
ПАСАЖ: „Кабірія“ (на основі Д'Аннунціо).
ОАЗА: Нечинне.
СТИЛЕВЕ: „Наші невинні наречені“, ревія: „Щось для кожного“ (виступ ревієвої трупи „Аркадія“ Ант. Качоровського). Початок ревії в 4., 6.30 і 9. год.
ХИМЕРА: „Помста Тонга“.
УТІХА: „Остання парубоцька ніч“ і ревія: „Ах, ті ноги!“

Закордонне радіо.

Вівторок, 9. травня 1933.

Братислава (279,3) 17.20 Віольончеля. **Копенгаген** (281,2) 20.00 „Княжна чардаша“ оп. Кальмана; **Штрасбург** (345.2) 20.30 Галевий вечір, **Льондон** (358) 19.40 „Кавалір рожі“ оп. Р. Штравса, **Штутгарт** (360,6) 21.30 Нар. музика, **Гельсінгфорс** (368,1) 18.15 Спів, 19.05 Віольончеля; **Білгород** (429,7) 15.30 Фортепян (югосл. композитори), 16.30 Нар. пісні; **Рим** (441,2) 20.15 Сп. концерт, **Лянгенберг** (472,4) 12.00 Нові нім. нар. пісні, 20.00 Концерт Брамса (Сігеті), 20.50 „Бастіен і Бастієна“ оп. Моцарта, **Відень** (518,1) 15.55 Солісти, 20.55 Концерт; **Будапешт** (550,5) 19.30 „Масковий баль“ оп. Вердія, **Харків** (937,5) 9.00, 12.00, 16.10, 18.00, 19.00 Концерт, 13.50 Літер. трансм.; **Москва** (1000) 17.30 „Ріголето“ оп. Вердія (Сталін. 424,3 м.), 17.25 „Золотий півник“ оп. Римського-Корсакова (Досв. 720 м.); **Париж** (1724,1) 21.00 „Ог. папа“ оп. Івена.

Середа, 10. травня 1933.

Братислава (279,3) 12.30 Концерт; **Бреслява** (325) 21.10 Концерт; **Міляно** (331,4) 17.00 Вокальний концерт, 20.30 Комедія; **Штрасбург** (345,2) 21.00 Симф. концерт; **Білгород** (429,7) 19.00, 21.10 Спів; **Стокгольм** (435,4) 20.00 Вечір пісень; **Прага** (488,6) 16.10, 20.15 Концерт; **Відень** (518,1) 10.20 Для дітей, 11.30 Концерт, 20.40 Мельодрами; **Рига** (525) 20.15 Пісні; **Будапешт** (550,5) 17.00 Циг. музика, **Харків** (937,5) 9.00 Солісти, 13.50, 15.10, 18.00, 19.00 Концерт, 20.00 Літ.-мист. трансм., **Москва** (1000) 17.25 „Лебедине озеро“ балет Чайковського (Досв. 720).

Ширіть наш часопис!

Львівське радіо.

Вівторок, 9. травня 1933.

12.10, 15.40, 16.15 Грамофон; 16.00 Вплив сонця, води й повітря на людську шкіру, 16.25 Для учителів: Програмові основи нової школи; 16.40 Поганство в нинішних часах; 17.00 Симф. концерт; 18.00 Легка й танк. музика; 18.50 Ремесло в нинішніх часах; 19.30 Трансм. з Варшави: „Кво вадіс“ оп. Нуге, Спортові вістки, Літерат. чвертьгодина.

Середа, 10. травня 1933.

12.10, 16.00, 17.15, 22.15 Грамофон, 15.35 Для дітей: „Вчора й нині“, „Прогулька“; 17.00 Муз. буквар; 17.40 Умови в справі платні умових робітників; 18.00 Концерт (музика, спів); 19.00 Спогади про Теоф. Новаковську; 19.30 Фейл.: „Життєпис Норвіда“; 20.00 Академія з нагоди рум. нац. свята; 21.00 Спортові вістки; 21.10 Фортепян; 22.00 На овиді; 22.40 „Опіка над меншинами“ (відч. в англ. мові), Грамофон; 23.00 Танк. музика.

—o—

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 1. V. масло зол. 2.60, 2. V. 2.50, 3., 4., 5., 6. і 8. V. зол. 2.40, молоко 8. V. 21 сот., сметана 90 сот., яйця зол. 2.80. Тенденція на масло і яйця удержана, на молоко і сметану звишкова.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 шпальти текстові і 8 шпальт оголошеневих.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0.15
1 „ одношпальтовий надіслане і некрольоги	„ 0·40
1 „ „ в тексті і новинках	„ 0·48
1 „ „ на першій сторінці	„ 0·55

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні по	зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	„ 0·10
шукаючі праці	„ 0·08

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	зол. 380·—
„ „ 1/2	„ 200·—
„ „ 1/4	„ 110·—
„ „ 1/8	„ 60·—

Текстові сторони 50 проц. дорожче.

За редакцію відповідає Олександер Костик   Видає Видавнича Спілка „Діло“   З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок 10.